KNNV–reis Madeira

29 maart t/m 9 april 2011

Inhoud:

Algemeen	Pagina 4
Dagverslagen	Pagina 5
Floristisch verslag	Pagina 17
Inleiding	
Excursies	
Gebruikte boekwerken	
Plantenlijst	Pagina 19
Waargenomen Vogels	Pagina 32
Opmerkingen bij de tabel	
Tabel	
Literatuur	
Waargenomen vlinders	Pagina 36
Toevallige waarnemingen	Pagina 37
Gebruikte boeken voor het verslag	Pagina 37

Samenstelling en vormgeving: Nel van der Kooij-van Hees

Algemeen

Reisleiding:	Henk Dommerholt
Reisgenoten:	Sjef van Beek
	Maya de Veer
	Corrie van Kralingen-Kroon
	Leo van der Kooij
	Nel van der Kooij-van Hees
	Maaike Vervoort
	Piet Dijksman
	Ab Schaftenaar
	Henk Eggelte
	Ank Schooneveld
	Henk Dries
	Martien Schevers
	Willy Dommerholt-Visser
Foto's:	Foto's van de deelnemers

Dagverslagen

Dag 1 - dinsdag 29 maart 2011 Amsterdam – Funchal Martien Schevers

Eindelijk is de dag aangebroken voor de KNNV-reis naar bloemeneiland Madeira.
Om uiterlijk 10.35 uur komen we bijeen in de vertrekhal bij de incheckbalie van TAP-AIR.
De groep, die bestaat uit 14 personen, is keurig op tijd met Henk (sr.) als hekkensluiter.
Na het inchecken als groep hebben we nog volop de tijd om wat rond te neuzen en koffie te drinken, ook al om dat ons toestel 45 minuten vertraging heeft.
Na een voorspoedige vlucht komen we in Lissabon aan, waar we heel snel kunnen overstappen op het toestel dat ons naar Funchal zal vliegen.
De verloren tijd vanwege de vertraging in Amsterdam is weer helemaal ingelopen.
Bijna verliezen we een gedeelte van de groep, zij worden naar de verkeerde bus gestuurd, maar dit wordt al snel hersteld.
Na aankomst in Funchal worden door onze chauffeurs Henk Dommerholt (1), Henk Eggeltte (2) en Maaike Vervoort (reserve) de 2 busjes bij het verhuurbedrijf opgehaald, waarna we op weg gaan, richting Saõ Jorge.
Het landschap is zo boeiend, dat Henk (1), als extra toegift, ons trakteert op nog maar een rondje.
Na heel veel bergjes op en bergjes af komen we rond de klok van 19.15 uur bij ons hotel aan. De kamers zijn een soort aparte ronde hutten; cabanas, wat een mooi geheel oplevert.
Na het diner worden de plannen voor de komende dagen besproken en vrijwilligers gevraagd voor de gebruikelijke verslagen.
Henk (sr.) biedt aan om de verslagen betreffende vogels, vlinders, reptielen,zoogdieren en eventuele andere schepselen voor zijn rekening te nemen. Henk (2) wil de plantenlijst wel op zich nemen. Voor het eindverslag meldt zich nog niemand als vrijwilliger.
Even later wordt met een drankje deze drukke dag afgesloten.

Een van de cabanas

Koningsprotea

Terras Ribeiro Frio

Dag 2 - woensdag 30 maart 2011 Tuinen en oerwoud Maaike Vervoort
Excursie naar Levada da Castalejo

Een eerste stop bij Miradourou do Cortado, waar we aan de ene kant boven op rotsen en zee kunnen kijken en aan de andere kant naar de begroeide steile wegkant, waar de eerste ras KNNV er tussen het groen al meteen de zachtgroene orchidee Gennaria diphylla spot.
Wegen zijn smal, 45° omhoog en omlaag en de bochten 180°. Diep onder de wegen zijn nieuwe tunnels; kaartlezen hier is nogal lastig. Op de rotsen de platte look Aeonium glandulosum. Ondanks de slimme TomTompoes van de reisleider komen we net niet helemaal bij het goede beginpunt van de wandeling uit. De staf van het plaatselijke café is geroutineerd bedreven in het wandelwegwijzen, en wijst bovendien een parkeerplaats ongeveer midden op de rijweg aan, in Nederland krijg je daar een fikse boete voor.
Leuk is dat deze levadawandeling beneden bij een dorp begint en langs kleine bouwlandjes gaat, dit is uiteindelijke de reden van het hele bevloeiingssysteem.
De kikkers kwaken en de kippen kakelen.

Genaria diphylla

Aardappels, grote olifantsorenbladeren van de yam, druiven, veel kool, naar ons idee doorgeschoten. Toch zie ik een lokalo met een geoogste bos lopen. Bij huisjes bloeien de tropische orchideeën in bloempotten. Varens, paardenstaart, de eerste glanzende bladeren van de inheemse klimplant Semele androgyna, de gele oxalis heeft hier dubbele bloemen . Wanneer we de hoek om gaan is er uitzicht op de waterval en een basaltformatie die lijkt op een orgelpijp. We raken uit de tuintjes.
De planten worden anders. Polygonum capitatum uit India? Allium triquetrum, Agaterina adenophora uit Mexico vallen het meeste op. Wanden vol Selaginella en diverse varens.
Ondanks het moordende wandeltempo van deze groep halen we de beloofde bron niet. Ik blijf wat steken bij een wand met Rocella's, bruinrose korstmossen, net bosjes miniatuurolifantsslurfjes van 3 cm (in mijn boek staan 7 soorten) het mooiste dat ik op deze reis heb gezien.
's Avonds de eerste van de 10 keer worteltjes!!

Parkeerplaats midden op de weg

Levada de Castalejo

Allium triquetrum

Dag 3 - donderdag 31 maart 2011 Botanische tuin Corrie van Kralingen-Kroon

Na het ontbijt vertrekken we in de busjes richting Funchal. We volgen de bergweg, met spectaculaire haarspeldbochten en mooie vergezichten. In Ribeiro Frio wordt gestopt voor koffie en een korte wandeling in de Laurierbossen. Maaike vindt een krant en daar staat een artikel in over het massaal afsterven van de dennenbomen. De oorzaak is waarschijnlijk een aaltje, er wordt door deskundigen gezocht naar een manier om de verdere sterfte te voorkomen. Tegen elf uur vervolgen we onze reis via de spannende route. Na een half uur bereiken we het doel van deze dag de botanische tuin in Funchal de "Jardim Botanico Da Madeira". Na de afspraak om, om 13.00 uur op het terras gezamenlijk te lunchen, gaat ieder zijns weegs. De tuin is erg mooi aangelegd tegen een helling met terrassen en verschillende afdelingen. Ik vind het jammer dat het meer een tuin voor toeristen en recreatie is en minder wetenschappelijk. Er ontbeken veel namen en de diverse afdelingen zijn niet duidelijk aangegeven. Maar we hebben ons uitstekend vermaakt, er is dan ook veel te zien een echte grot, vogelpark, planten mozaïeken, vijvers een museum en een prachtig uitzicht over Funchal. Ook de fauna is aanwezig, veel hagedissen op de muren en kikkers in de vijvers. We zien een merelnest in een cactus en duiven in de palmen. Zo is het al snel tijd voor de lunch. Het is behoorlijk druk op het terras, maar we vinden toch allemaal een plekje. Na de lunch overwegen we met de kabelbaan naar beneden naar de stad gaan. Als we bij de kassa komen, blijkt de kabelbaan rit behoorlijk prijzig te zijn. De meeste deelnemers vinden het te duur voor een dergelijk korte tijd, want we moeten om 16.30 uur weer bij de busjes zijn, dus zij bleven in de tuin. Vier mensen gaan met de kabelbaan eerst omhoog en na overstappen naar beneden. Na wat misverstanden vertrekken we wat later, om 17.45 uur richting

Cabanas São Jorge. We volgen nu de snelweg door de tunnels en zijn om 18.30 uur in ons hotel. Het diner is weer smakelijk, groentesoep, tonijn, erwten en natuurlijk worteltjes, iets van maïs en chocolademousse als toetje.
We hebben deze zonnige dag veel planten gezien, maar niet meegenomen er was daarom niets te determineren, zodat we een vrije avond hebben en vroeg naar bed kunnen gaan.

Madeira muurhagedis

Merelnest in cactus

Thunbergia grandiflora

Dag 4 - vrijdag 1 april 2011 Een woestijn in de Atlantische oceaan Ab Schaftenaar
Tocht naar Ponta de Säo Lourenço

Het is een grijze ochtend. De buienradar is geruststellend, maar het is tenslotte 1 april.
Om negen uur op weg met de lunchpakketten. We bezoeken Caniçal, waar we aan de haven in Bar Club do Caniçal koffie drinken. Het is dan nog bewolkt met af en toe zonneschijn. De rest van de dag is de zon zeer duidelijk en voelbaar aanwezig. Bepaalde delen van de tocht met zeer veel wind. De route begint op de parkeerplaats. Naast deze parkeerplaats is een grote steenmassa aanwezig die lijkt te bestaan uit vulkanische as met erin grotere stenen, waarschijnlijk gestolde lava (*foto*). Dit lagere en drogere gedeelte van het eiland stond vroeger vol drakenbomen en is nu een weideachtig gebied (*Garrigue*) met min of meer kale rotspartijen. In dit gebied komen endemische planten voor zoals de Madeira violier. (*Matthiola maderensis*). Deze plant behoort niet tot de violen, maar tot de Kruisbloemenfamilie (*Brassicaceae*). De plant groeit bijna op de kale rots en bloeit van maand 4-7. (*foto*) Hoewel de route maar 6 km. zou zijn, is de tocht toch vrij zwaar door hitte en rotsige ondergrond. Het plateau van de Casa da Sardinha waar een boswachterpost is gevestigd wordt bezocht. Een mooie plek om te lunchen, maar we hadden al eerder op een windstille plek gegeten. Zeer bijzonder zijn de uitzichten en rotsformaties met gesteenten met roodbruine en zwarte kleuren. Na onze terugkeer naar de Cabanas de Säo Jorge wederom een goede maaltijd en ter afsluiting van de dag weer getracht te determineren.

Madeira violier

Landengte van Ponta de São Lourenço

Dag 5 – zaterdag 2 april 2011 De forellenlevada Sjef van Beek

Vrijdagavond na het diner vertelt onze reisleider Henk zijn plan voor morgen. Het wordt de wandeling van Riberio Frio langs de Levada do Furado naar Portela met een lengte van ongeveer 9 km. In het begin is de weg breed, later wordt hij smal en bij steile afgronden is hij afgezet met staalkabels. Op enkele plaatsen voert hij door nauwe en smalle tunnels of grotten waarbij het gebruik van een zak lantaarn raadzaam is.
De volgende morgen na het ontbijt in Sao Jorge vertrekken we iets later door het regenachtige weer. Henk's buienradar gaf voor de middag opklaringen aan. Gelukkig gaat het inderdaad minder regenen, maar af en toe zijn er buien en het blijft mistig.
Aangekomen in het kleine plaatsje Riberio Frio, besluiten wij eerst koffie of thee te gaan drinken in Victor's Bar of in het er iets verderop gelegen restaurant bij de forellenkwekerij. Ondertussen vertrekken de chauffeurs (Henk en Henk) met onze busjes naar Portela. Bij het eindpunt van onze wandeling worden bij een restaurant in Portela de busjes geparkeerd om deze aan het eind van de dag weer op te halen om de terugweg naar Sao Jorge bij Santana te aanvaarden. Zij zijn binnen een uur met een taxi terug in Riberio Frio.
In Riberio Frio is door de boswachterij een park in een laurierbos aangelegd waarin een groot aantal inheemse planten van Madeira zijn samengebracht. Gelukkig is de naamgeving in het Latijn, wat het opzoeken in de flora iets eenvoudiger maakt. In de laurierbossen worden drie typen onderscheiden met een groot aantal families en geslachten, waarvan de Lauraceae de grootste is, hieraan heeft het bos zijn naam te danken.
Door de hoge luchtvochtigheid die in het laurierbos heerst, is er een weelderige groei en een rijke verscheidenheid aan (boom)varens, mossen en levermossen en lichenen ontstaan. Veel van deze planten zijn epifyten en groeien meestal op stammen en takken van bomen. Veel van ons willen in dit o zo fraaie park nog veel langer blijven, maar nu begint onze levadawandeling pas. In het begin is het pad echt nog breed, al gauw wordt het zeer smal en steil. Op sommige plaatsen is dit zo smal, dat er voor de veiligheid van de wandelaars staaldraden gespannen zijn. De levada wordt gevoed door vele kleine en grote watervallen. Deze levada's hebben een gemiddelde breedte van ongeveer 1 meter en een diepte van 80 cm. In deze snel stromende levada's leven onder andere forellen en kikkers. Op de hellingen onder de bomen groeien vele soorten planten, varens, mossen, levermossen en enkele paddenstoelen. Een heel vreemde paddenstoel is de Laurobasidium lauri, een soort die alleen maar voorkomt op de stammen van de Laurus azorica. De vruchtlichamen van de Laurobasidium lauri zijn typische bruin langgerekt en bolvormig, zij lijken een beetje op vergroeide klauwtjes. Na ongeveer 6 km. begint het zeer hard te regenen. Het wordt echt tijd om nu de regenkleding aan te trekken en de pas er in te zetten.
Bij de eerste picknickplaats aangekomen, worden wij opgewacht door de beide Henken (1 en 2) en grote aantallen Madeiravinken. Zij komen op broodkruimels en dergelijke af. Andere verzamelen korst- en baardmossen voor hun nesten.

Laurobasidium lauri

Na zelf nog wat gedronken en gegeten te hebben, beginnen wij onze tocht door de 50 meter lange, lage en donkere tunnel en de vele andere tunneltjes die nog zullen volgen. Achter elkaar aanlopend verlichten wij met onze zaklampen de tunnel met zijn soms zeer smalle paadjes.
Je voorgangers waarschuwen: "Let op! Erg smal of denk aan je hoofd". Het is toch een heel apart gezicht met al die lampjes. Bij het einde van de laatste tunnel verzamelen wij ons, om na een half uur lopen het boswachtershuis te bereiken. Bij het boswachtershuis staan grote banken en tafels om te picknicken en er zijn toiletten. Door de mist gaat het uitzicht vanaf het balkon van het boswachtershuis op het plaatsje Portela verloren. Bij het boswachtershuis verandert de begroeiing. Enkele bomen, struiken zijn bijvoorbeeld agapanthussen, eucalyptussen, hortensia's, lindebomen, mimosa's en vele andere.

Aan het begin van onze afdaling naar Portela staan nog enkele bijna in elkaar gezakte levadahuisjes. Soms staan op de daken van deze huisjes in klei gebakken figuren, bedoeld ter bescherming tegen kwade geesten. Het laatste deel is door de werkzaamheden zeer slecht beloopbaar. We zien onze busjes en het restaurant, waar we een beetje kunnen opdrogen en napraten. Hierna volgt de terugreis naar Sao Jorge.

Levada do Furado

Euphorbia mellifera

Corrie en Leo

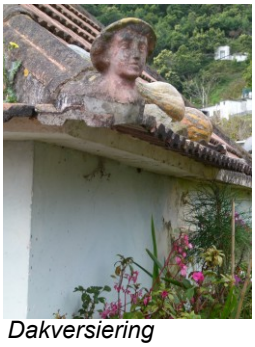
Dakversiering

Dag 6 - zondag 3 april 2011 Verhuisdag van Pico da Urze Piet Dijksman

De derde april is een zondag. Een rustdag is het niet echt, maar bij natuuronderzoekers; rust roest. Deze dag wordt ons opstaan vergezeld van koffers in te pakken. Bij de huisjes staan de auto's dicht bij. Kort na het ontbijt zijn de autos ingeladen. We beginnen met rechtsaf te slaan, in plaats van linksaf, wat we bijna al de dagen hebben gedaan. Met veel haarspeldbochten, een heuvelrug op en af, en dat is hard werken voor onze chauffeurs. Een vochtige oude tunnel komt ook nog op onze weg. Achter die tunnel stroomt het water van de bergen. Het is geen betongestorte tunnel zoals we veel op onze weg tegenkomen. De motor doet het zware klimwerk wel. De meeste dagen zijn wat fris begonnen. We zitten erg westelijk in de tijdzone van Greenwich. De zonsopkomst is dan wat aan de late kant. De zon schijnt nu af en toe tussen de wolken door. Dan zijn bepaalde gedeeltes van de berghellingen wat aan de lichte kant. Het dal van de Urzal zijn we ingereden om vogels te kijken, maar ook om planten te bekijken. Een beschut dal levert andere groeiomstandigheden op dan de hoogvlakte waar we die middag zullen aangekomen. Op een parkeerplaats wordt de telescoop opgezet. Er zijn heel veel soorten duiven en ze komen in Nederland voor als een plaag. De Columba trocaz (Trocazduif) krijgen we hier in het zicht. Die duiven hebben geen witte band. Achteraf heb ik hem nog op de website bekeken. De meeste duiven zitten ver weg en zijn moeilijk te onderscheiden.
Ik ben meegelopen om naar planten en mossen te kijken. Een Canna is voor mij een bekende plant die we ook wel eens overhouden in Nederland, we houden de knollen dan vorstvrij. Ook nog Montbretia"s gezien.
De hoofdweg leidt ons verder langs de kust. Eerst hebben we vanaf een hoog uitzichtpunt gekeken. Daar hebben we een koffiepauze gehouden. Het regent wel een beetje maar we kunnen ook wel binnen zitten. We vervolgen onze weg naar de Encumeada pas die de twee hoogste gedeelten van Madeira scheidt. We hebben nog gedacht om hier te lunchen, maar we vinden alleen maar een souvenirwinkel. Mist belemmert het uitzicht.

Om één uur zijn we bij het hotel aangekomen. Daar is een apart gebouw waar veel passanten kunnen lunchen of koffie drinken. We eten hier onze uitgestelde lunch. Ook hebben we een papagaai op onze schouder gehad en zijn daarmee op de foto gezet.
De hoogvlakte ziet er wat armoedig uit. De rest van de middag een vrij programma. Ik ben gaan wandelen en onderweg heb ik Henk en Willy ontmoet. We hebben de tocht gezamenlijk voortgezet langs een levada. Deze dag heb ik dus toch nog een levadatocht gemaakt.
Het is maar een smal stroompje maar het tapt toch veel water van de bovenloop van een bergbeek af naar een stuwmeer voor de waterkrachtcentrale. Er wordt hier boven ook elektriciteit opgewekt met windmolens. Op de hoogvlakte hebben we, in de nacht wel gemerkt dat het wel eens goed kan waaien, maar de eerste dag hebben we mooi uitzicht gehad.

In de zaal voor het diner zijn kunstdieren die junglegeluiden kunnen maken. Ook is daarbij het roofdier de krokodil. De apen zijn het lolligst. In de zon is het lekker, maar wanneer de zon achter de wolken verdwijnt, wordt het soms snel fris. De zaal in het hotel is dan ook koud omdat de hele dag de deur daar open heeft gestaan.

Wilgentenen

Waterval Encumeadapas

Urzaldal

Mist op de pas

<u>Dag 7 – maandag 4 april 2011 De vijfentwintig bronnen Maya de Veer</u>

Vanmorgen is het weer even wennen. Het is het eerste ontbijt op onze 2e overnachtingsplek tijdens deze vakantie. Ze hebben hun uiterste best gedaan om het ons naar de zin te maken. Er is keus te over. Als je alles uit wil testen, ben je nooit op tijd klaar en het gevaar dat er van wandelen ook niets meer terecht komt omdat je te veel gegeten hebt, ligt op de loer.
Na een uitgebreid ontbijt en voorzien van een lunchpakket gaan we vandaag een makkelijke wandeling maken over de Levada van Rabaçal naar de Riscowaterval. Vervolgens gaan we naar de Levada das Vinte e Cinco Fontes (25 bronnen). Om bij het begin van de wandeling te komen moeten we eerst een smalle asfaltweg volgen. Maaike heeft hem gisteren al een stuk gelopen en vond het toen niet prettig lopen, omdat regelmatig de shuttlebusjes langskwamen om mensen van en naar het beginpunt te brengen.
Het weer vandaag is niet al te best, het zonnetje heeft de wijk genomen naar andere gebieden en soms komt er ook nog regen naar beneden. Het wordt weer een ´regenjasdag´. Bij het beginpunt worden we opgewacht door een grote groep vinken die zich gedragen als mussen. Ze hebben het gelijk door als je iets eetbaars in je handen hebt.
Het pad naar beneden begint gelijk al met een flinke daling. Een groot deel moeten we via gladde trappen naar beneden afleggen. Na de trappen wordt het makkelijker en we komen vlot bij de splitsing tussen de waterval van Risco en de Levada das Vinte e Cinco Fontes. Als we bij de waterval van Risco zijn, hebben we een prachtig uitzicht op de Levada das Vinte e Cinco Fontes. Dat zijn echt wel 25 bronnen die we onderweg klaterend tegenkomen.
Na een korte pauze vervolgen wij onze weg. Het is een prachtig stuk en het is heerlijk ontspannen lopen. Via een omweg komen we weer terug bij Rabaçal. En hier is het wachten op de shuttlebusjes. Er rijdt er maar één, dus een deel van de groep moet wachten op een tweede ronde. Gelukkig worden we weer bezig gehouden door die ‘brutale’ vinken.
Bij terugkeer bij het hotel is er bij een deel van de groep de wens om nog naar de kust te gaan. Via een toeristische route rijden we naar Calheta. Wat een goede zet, het is beneden aan de kust heerlijk warm, na zo´n klamme dag een welkome afwisseling. Voor menigeen ook een gelegenheid om bij de bank de portemonnee weer wat bij te vullen met euro´s. Terug naar het hotel worden we weer ondergedompeld in een klamme mistdeken. Gelukkig is het in het hotel aangenaam warm.
Op de tweede avond stonden de dieren van de jungle weer voor ons klaar om ons tijdens de maaltijd te vergezellen. Als dit de rest van de week ook zo blijft, weet ik niet of ik het nog zo leuk blijf vinden. Gelukkig is het personeel bereid om het junglespektakel voor onze groep vroegtijdig te beëindigen.
Na de maaltijd, die vanavond ook weer heerlijk was, gaat iedereen zijn eigen gang. De plantenliefhebbers kruipen nog even bij elkaar om te proberen de vondsten van die dag op naam te brengen.

Uitzicht Riscowaterval

Wegwijzers

Madeiravink

Dag 8- dinsdag 5 april 2011 Sprookjesbossen en woeste kloven Leo van der Kooij

Het is vinnig koud en er staat een sterke wind, wanneer we om 9 uur in de busjes stappen. De temperatuur is nog geen 4° en wanneer Henk Eggelte in zijn busje de ruitenwissers aanzet, worden er nog enkele stukjes smeltend ijs weggeveegd. Over de hoogvlakte, dichtbegroeid met boomheide en gaspeldoorn, zetten we koers naar het noordwesten. Gelukkig is het zonnig weer en het uitzicht is ondanks enkele nevelslierten goed. Op de hoogvlakte grazen ook koeien, die hier en daar langs en zelfs op de weg lopen en staan. Veel dieren hebben hun kalfjes bij zich. Bij het naderen van het kustplaatsje Porto Moniz begint de weg al kronkelend sterk te dalen. Bij een uitzichtpunt stoppen we en van daar kunnen wij het vakantiedorp met zijn hotels en openluchtzwembaden mooi overzien. Die zwembaden zijn gemaakt door natuurlijke zeewaterpoelen om te vormen tot glad afgewerkte, grillig gevormde bassins. Mooi voor de badgasten, maar minder mooi voor het dierenleven dat zich hier voor de ingrepen ophield.
In het plaatsje worden we even gelucht om wat rond te kijken, koffie te drinken en te pinnen. Iedereen kan zelf bepalen wat en in welke volgorde, als we maar weer op tijd bij de busjes zijn. De korstmossen op de lavarotsen en de wilde planten, waaronder de mooie paarse violieren (Matthiola maderensis) worden uitgebreid bekeken. Ook zijn er grote aantallen bremrapen die, verrassend, in aangelegde bloemperken groeien. Verder staat op veel plekken het mooie struikvormige slangenkruid (Echium nervosum), een van de twee op elkaar lijkende soorten die “de trots van Madeira” worden genoemd.
Na dit oponthoud rijden we weer een eindje terug bergopwaarts naar het begin van de wandeling langs de Ribeira da Janela. (*ANWB-gids nr 26*) Het weer is prachtig, zonovergoten en gelukkig niet te warm om te wandelen. Eerst gaat de tocht langs de levada door Eucalyptusbossen. (*zie foto*)

Deze bomen zijn afkomstig uit Australië en hier ooit ingevoerd voor de hout- en papierindustrie. De ondergroei van deze vrij saaie plantages is erg soortenarm. Uit het oogpunt van de natuur en de biodiversiteit valt het te betreuren dat er zoveel van deze exotische bomen zijn aangeplant.
Dit is ten koste gegaan van het oorspronkelijke Laurierbos, waarmee Madeira ooit bijna volledig bedekt is geweest. Die dichte bebossing heeft ertoe geleid dat de eerste kolonisten die dit onbewoonde eiland eind 14^{e} eeuw ontdekten het de naam Madeira (*hout in het Portugees*) gaven.
Op sommige plekken zijn bomen compleet overgroeid met de woekerende passiebloem (*Passiflora x exoniensis*). Deze kruising tussen twee ingevoerde soorten passiebloemen is zeer agressief en men probeert ze zoveel mogelijk te bestrijden. Het blijft echter een voortdurend gevecht met wisselend succes.
Verderop krijgen de van nature op het eiland thuishorende laurierbomen steeds meer de overhand. Het pad loopt langs hoge rotswanden.

Op veel plekken zijn die kletsnat van het afdruipende water. Dit is natuurlijk uiterst bevorderlijk voor de groei van veel soorten varens en mossen, die dan ook op sommige plekken de hele rotswand bedekken. We noteren diverse levermossen, bladmossen en korstmossen. Bij de varens vallen de grote Woodwardia radicans en de mooie, fijne Venushaarvaren (*Adiantum capillus-veneris*) op. Een bijzonder interessante klimplant met glimmende bladeren valt op doordat de randen van veel bladeren met kleine bleekgroene bloempjes bezet zijn. Het is de Semele androgyna. In de beschrijving van deze plant in het boek van Peter Sziemer over de natuur van Madeira staat te lezen dat deze plant eigenlijk geen bladeren heeft. Wat er als bladeren uitziet, zijn afgeplatte stengels (*cladodes*) die de functie van bladeren hebben. De bloempjes groeien dus niet op bladeren, maar op stengels zoals dat hoort in het plantenrijk. (*zie genoemd boek op blz. 111*) Het mooie weer brengt veel vlinders ertoe om op de wieken te gaan. We zien o.a. het Madeira zandoogje (*Pararge xiphia*) en de Madeira Cleopatra (*Gonopteryx maderensis*). Beide soorten zijn endemisch.
We ontdekken een van de weinige plekken in de zon met ruimte voor de hele groep om te picknicken. Dat is zeer tot vreugde van een paartje Madeiravinken (*Fringilla coelebs maderensis*) en massa´s Madeira muurhagedissen (*Teira dugesii*), die op kruimels en toegeworpen brokjes brood en fruit afkomen. Na de lunchpauze en nog een stukje lopen bereiken we de eerste tunnel. Deze is behoorlijk lang en heel smal. Een smalle rotsrichel in de tunnel loopt langs de snelstromende levada, die gelukkig door een laag muurtje van het rotspad gescheiden wordt. Er zijn maar enkele plekjes om tegenliggers te laten passeren. Kaarsrecht loopt de tunnel door de bergwand. In de verte is het einde als een kleine, verlichte plek zichtbaar. De tunnel eindigt in een smalle, dichtbegroeide rotskloof waar een flinke waterval met geraas van grote hoogte naar omlaag stort. De waterval klettert op het wandelpad en om te voorkomen dat de passage een drijfnat pak oplevert, heeft men een tamelijk gammel afdakje van golfplaat geconstrueerd. Er is niemand van ons die zijn fotocamera aan zo´n stortbad bloot wil stellen. We besluiten daarom en ook omdat het gezien de lengte van de terugtocht tijd ervoor was, na deze tunnel om te keren. Piet heeft echter zo de smaak te pakken dat hij de waterval en een volgende, veel kortere tunnel trotseert en even later de achterblijvers triomfantelijk zwaaiend vanaf de overkant van de kloof begroet. Eenmaal omgekeerd moeten we allemaal nog een keer met de zaklampen de duistere, smalle en lange tunnel door. De picknickbank in de zon bijna aan het beginpunt van de wandeling is te verleidelijk voor een rustpauze om ongebruikt te passeren. Vinken en hagedissen melden zich weer direct en ook goudhaantjes (*Regulus ignicapillus maderensis*) zijn van de partij. Forellen zwommen in de levada bij een soort sluis en Nel ziet ook nog een mooie vuurjuffer. Om 16.00 uur strijken wij vermoeid maar voldaan neer op het terras bij een cafeetje naast de parkeerplek van onze busjes. Na ons gelaafd te hebben aan allerlei koele heerlijkheden in het zonnetje, is het tijd om op te stappen. Onderweg naar het hotel stopen we nog even op een mooi uitzichtpunt, vanwaar we tussen de hoge groene hellingen in de verte op de Atlantische Oceaan uitkijken. Zeer tot verdriet van Henk Drie(s) laten de twee Madera-gierzwaluwen (*Apus unicolor*) die daar rondvliegen zich maar kort zien. Hij heeft ze net gemist. Verderop ziet Nel vanuit het busje nog een konijn rondhuppelen. Ook deze dieren zijn hier door de eerste kolonisten voor de jacht geïntroduceerd. Om 19.30 uur zitten we weer aan de lange tafel in de tot nepregenwoud (*Flora plastica en Animalia artificalia*) ingerichte eetzaal van het restaurant voor een avondmaal dat wij ons goed laten smaken. Mijn voor vandaag gebruikte pen gaf ik door aan Ank.

Semele androgyna

Venushaarvaren

Madeira goudhaantje

Dag 9 - woensdag 6 april 2011 Een avontuurlijke tocht Ank Schooneveld, Henk Dommerholt en Henk Eggelte

Zoals altijd weer keurig op tijd vertrekken bij een veelbelovende temperatuur.
De wandeling is gepland vanaf Encumeada, eerst langs de Levada do Norte, waarvan de Levada Nova een afsplitsing is. Alvorens aan de wandeling te beginnen zoals gebruikelijk als het kan, eerst een kop koffie in het cafeetje beneden aan de trap, daarna omhoog.
Na circa een half uur langs de zuidhelling lopend in de zon bereiken we de eerste tunnel; daar splitst de route zich in een westelijke route en een noordelijke. Afgesproken is dat we eerst de noordelijke zullen doen tot de tweede lange tunnel en daarna de westelijke.
Bij de tunnel blijkt dat de groep in tweeën uiteen valt, omdat de tunnel erg nauw is en 600 m lang blijkt te zijn. De mensen met de zwakste lampjes (en de meeste tunnelvrees) besluiten om maar direct de westelijke route te verkennen. Zeven mensen met sterke lampen (op één na allen jonger dan 65) durven het aan om de tunnel door te gaan; het is de eerste 100 meter schuifelen over een smalle richel langs de rotswand; daarna wordt het pad wat breder. Je moet er alleen geen tegenliggers tegenkomen…!
Na de tunnel komen we in een weelderig laurierbos, dat waarschijnlijk nooit gekapt is, te zien aan de zeer zware laurierbomen die met veel varens en korstmossen begroeid zijn. De tunnels zijn van recente datum waardoor het gebied nog maar kort toegankelijk is. Het is hier weer kouder omdat we uit de zon langs steile noordhellingen lopen. Na een klein half uur stoppen we bij de ingang van de tweede tunnel die volgens het boekje bijna 2 km lang is. Daarna volgen nog enkele lange tunnels. (*zie foto*)

Hier eten we een deel van ons lunchpakket leeg bij een forse waterval. Diverse wandelaars komen bij ons rusten en besluiten ook niet verder te gaan Van hen horen we dat de westelijke route afgesloten is en dat de rest van de groep op ons wacht; daarom gaan we maar snel terug om gezamenlijk een alternatief programma te bedenken. Vóór de tunnel die we nog weer door moeten ontdekken we nog de zogenaamde lelietjes-van-dalenboom in bloei.
Inderdaad zit de rest van de groep geduldig te wachten bij de ingang van de tunnel; men heeft zich onledig gehouden met het minutieus bekijken van legers van hagedissen, en het verzamelen van losliggende Crocosmia-bolletjes (leuk voor thuis).
Na nog meer koffie in het café, door naar Levada do Paul, beginnend bij het al van verre zichtbare beeld van Christo Rei. Deze levada voert over onherbergzaam terrein met keien, koeien, gaspeldoorns, brem en heide. We lopen over smalle paden langs steile afgronden en kijken dus maar niet naar het – naar later bleek schitterende – keteldal rechts van ons, waar langzaam de wolken binnendrijven. Witte brem verrast ons, maar ook in de avondlijke plantensessie lukt het niet om er een naam bij te vinden. Na de moeilijke passages rusten we en dan is het tijd om terug te gaan. Weer blijft ieder op het pad en opnieuw komen we langs de verbazend kleine witte lelieachtige (*Romulea columnae*) en denken de vogelaars eindelijk de brilgrasmus te horen. Enkele gelukkigen krijgen hem ook te zien.
Het was weer een indrukwekkende dag.

Keteldal in mist

Levada do Norte (afgesloten)

Romulea columnae

Dag 10 donderdag 7 april 2011 Palheiro tuinen Nel van der Kooij - van Hees

Normaal gesproken begint het schrijven van een dagverslag bij het starten van de auto. Vandaag begint het echter 's nachts, wanneer ik om 5.00 uur wakker word van de klapperende luiken! Ik draai me nog eens om en om, maar slapen lukt niet meer.
Eenmaal opgestaan is het mistig, stort de regen gestaag neer en bij het ontbijt wordt het programma omgegooid.
Om te beginnen starten we, zeer tegen de gewoonte in, om 9.30 uur en rijden in de dichte mist naar de Palheiro tuin, even buiten Funchal. (*bld. 229 van Peter Sziemer*)

Het landhuis en de tuin zijn eigendom van de familie Blandy. Deze familie verhandelde al in de 19e eeuw de beroemde Madeirawijnen, voornamelijk naar Engeland. In de tuin groeien bijzondere bomen, waaronder reusachtige camellia's, araucaria's, boomvarens en andere tropische en subtropische planten. Op dit landgoed werd de Spaanse meerkikker (*Rana perezi*) ingevoerd. Deze kikkers hebben zich van hieruit over het hele eiland verspreid. In het oudengelse theehuis drinken we koffie en lopen vervolgens ieder op eigen gelegenheid door de tuin. We treffen elkaar weer om 13.00 uur bij de ingang. Met één bil gezeten op een steen lunchen we.
De "Nature Conservation Centre Nucleo de Dragoeiros das Neves" in São Gonçalo is het volgende doel. Alhoewel, naar later blijkt het adres te vinden is op bld. 232 van het in groten getale voordelig aangeschafte boek van Peter Sziemer, kunnen we het centrum niet vinden. Daarom in dit verslag een korte samenvatting van wat we daar allemaal te zien zouden krijgen. "De Dracaena draco is een zeer bijzondere boom, die zowel op de Canarische Eilanden als ook op Madeira voorkomt. Op Madeira is deze boom in het wild bijna verdwenen. In het centrum worden jonge dracaena's opgekweekt om op geschikte plaatsen uitgeplant te worden".
Noch moderne hulpmiddelen als tomtom, noch vragen aan localo's brengen ons er naar toe. Ook de twee in ons bezit zijnde landkaarten brengen ons niet op het juiste adres.
Een uur later zijn we niet alleen de weg, maar ook elkaar kwijt en belanden we uiteindelijk in Ribeira Brava (*blz. 93 – 96 ANWB boekje*), een toeristisch stadje aan de zuidkust van Madeira. Midden in Ribeira Brava staat de Igreja de São Bento.

Dit schilderachtige witte kerkje dateert uit 1440. Het barokke interieur stamt uit de 17e eeuw. De supermarkt krijgt onze speciale aandacht, we schaffen er de cadeaus voor de beide Henken aan. Tegen 17.00 uur rijden we naar huis. Nadat we Encumeada passeren, wordt de mist dichter en dichter, zo erg dat we geen hand voor ogen meer kunnen zien. We rijden bijna Hotel Pico da Urze voorbij. Dankzij Henk zijn we weer veilig thuis!

Echium candicans

Palheiro tuinen

Babiana stricta

Ank en Henk

Iberische meerkikker

Agapanthus

Dag 11- vrijdag 8 april 2011 Door eenzame bossen Willy Dommerholt-Visser

De koude mist is er 's morgens nog steeds op onze Paul da Serra (*1400m hoogte*) De kamermeisjes vertellen dat er maar twee soorten weer zijn op Madeira: weer van de zee en weer van de bergen. Weer van de zee betekent wind, mist en/of regen. Weer van de bergen is prachtig helder en zonnig weer. Welnu, vandaag nog eerst weer van de zee, maar er is gelukkig een weersverandering op komst. De iPhone van Henk D. meldt dat het 's middags een aangenaam temperatuurtje zal gaan worden. We vertrekken na het royale ontbijt zoals gebruikelijk om 9.00 uur. Halverwege de zuidelijke berghellingen gaan we bij Prazeres een mooie levada-wandeling maken. Aangekomen in het dorpje op 600m hoogte is het gelukkig al helder. Na een korte koffiestop gaan we op weg. Eerst langs wat tuintjes met citroen-bomen en zo komen we al snel door hagen van agapanthus en hortensia in de pijnbomen, laurier- en eucalyptusbossen. De levada slingert weer vrolijk langs de bergwanden. De ANWB gids kondigt de wandeling aan als 'door eenzame bossen'. Zo eenzaam was het echter niet. De groep keuvelde rustig over de plantjes onderweg, wel of niet eerder gezien. De wind van de vorige dag zorgt ervoor dat we de afgewaaide bloesems van de eucalyptus-bomen goed op de foto kunnen zetten. Bovendien zijn diverse bosarbeiders luidruchtig actief met de aanleg van een nieuw bospad en een aantal bouwvakkers neemt een levadahuisje onder handen, inclusief een nieuwe bloemenborder. Na enkele beekbeddingen, waar onze klautersoepelheid op de proef wordt gesteld, bereiken we uiteindelijk na 7 kilometer een open plek, waar we onze lunch gebruiken. Nadat we net met ons broodje aan de slag zijn, komt er ook een locale gids aan met een groep Duitse natuurvorsers eveneens voor de middagbreak. Een leuke ontmoeting. Daarna keren we weer terug naar Prazeres. In alle rust genieten we deze vrijdagmiddag van onze laatste levadawandeling en bereiken zo om ongeveer 16.00 uur het gezellige terras. Na een korte zit splitst de groep zich. Een groepje enthousiastelingen voelt er nog wel voor om een route met veel bochten richting zuidwestpunt Ponto da Pargo te rijden. De anderen kiezen voor de rechtstreekse weg, richting hotel. De zuidwestpunt blijkt een prachtroute met oude natuur en stadjes met nog niet zoveel toerisme. De vogelaars scoren zowaar huiszwaluwen en boerenzwaluwen en ook een arendbuizerd. De plantenmensen komen met hele boeketten bij de botaniseeravond aanzetten. Bovendien is het uitzicht prachtig en het plaatselijke kroegje aan het eind van de wereld midden in de oceaan heel snoezig. Een uurtje omrijden wordt uiteindelijk twee en half uur en we komen maar net op tijd voor ons laatste diner. Het eten (*vlees of vis*) is weer goed en wordt deze laatste avond vergezeld met een lekkere "drink of the house". De reisleiding/chauffeurs worden uiteraard toegesproken en bedankt voor hun inzet en beloond met een mooie Madeirabrochure.

We kunnen terugblikken op een hele mooie en afwisselende Madeira reis.

Dag 12 zaterdag 9 april 2011 Terugreis Funchal – Amsterdam Martien Schevers

Aan alles komt een einde, zo ook aan deze reis.
Na weer een voortreffelijk ontbijt, vertrekken we om 8.30 uur, bepakt en beladen, met onze busjes richting vliegveld.
Het weer laat zich dit keer van de zonnige kant zien, wat niet bepaald de gewoonte is tijdens ons verblijf in hotel “Pico da Urze”.
Onderweg is het nog een keer echt genieten van het geweldige landschap.
Na een voorspoedige rit komen we precies op tijd bij het vliegveld van Funchal aan en kan na inlevering van de busjes, het inchecken beginnen.
We hebben een meevaller dat we met een ander toestel mee kunnen, het geen betekent dat we 2 uur eerder op Schiphol zullen landen, maar helaas, ook dit toestel heeft vertraging.
Uiteindelijk is de aankomst ruim een uur eerder dan gepland.
Het einde van deze geslaagde reis is aangebroken en tijdens het wachten op de bagage wordt afscheid genomen van elkaar, waarna iedereen huiswaarts gaat.

Floristisch Verslag **Henk Eggelte**

Inleiding

Zonnig Madeira, een eiland dat spreekwoordelijk is voor overvloedige plantengroei. Dat moet dus een dorado zijn voor KNNV-plantenliefhebbers. En, dat is ook zo. Op vrijwel elke excursie is er een overvloed aan planten te zien, weelderig, bijzonder, fascinerend, maar, de bloei is minder uitbundig dan we verwachten. Het voorjaar blijkt nog niet echt te zijn losgebarsten zodat we bijv. maar een enkele bloeiende Agapanthus, Hydrangea of Ipomoea zien en, terwijl die kleurexplosies langs hellingen en wegen kunnen maken.
Maar, er blijft genoeg over om de plantenmensen onder ons geen rust te gunnen. Elke dag brengen we zakkenvol planten mee die na de avondmaaltijd, tot de slaap ons naar bed dwingt, worden gedetermineerd. Daarbij worden we dikwijls flink op de proef gesteld. Er is namelijk een groot probleem: het aantal exotische soorten, althans voor ons exotisch, is zo groot dat je met een Nederlandse flora niet ver komt. Omdat we niet beschikken over een flora specifiek voor Madeira (bestaat wel, maar daar was niet aan te komen) moeten we ons vooral redden met populaire plaatjesboeken. Die nemen geen bescheiden soorten op zodat we die nogal eens zonder naam moeten afvoeren.

Hoe groot het aantal soorten is dat op Madeira voorkomt is mij niet bekend. Het zal in ieder geval veel groter zijn dan op grond van de grootte van het eiland verwacht mag worden. Er zijn namelijk zeer veel soorten uit de hele wereld geïmporteerd die het uitstekend doen in het milde zeeklimaat van Madeira. Bovendien is het aantal milieus door de grote hoogteverschillen (0-1850 m) de verschillen in bebossing, beschutting, cultuur, aanzienlijk. Typisch voor eilanden en zeker voor een eiland als Madeira dat ver van andere landmassa's vandaan ligt, en dat al miljoenen jaren lang, is het voorkomen van endemische soorten. De hieronder genoemde "Flora endemica" beschrijft 143 soorten! Wij hebben er daarvan 18 gevonden. Er valt dus nog het een en ander te doen.
Hieronder volgt de lijst van soorten die we op onze excursies zijn tegengekomen en die we op naam hebben gekregen. De lijst is niet zo lang als je voor een plantenparadijs als Madeira zou verwachten om redenen die hierboven zijn genoemd. Voorts hebben we soorten die uitsluitend in tuinen en parken voorkomen in de regel niet opgenomen. De soortenoogst voor de dagen dat we de botanische tuin in Funchal en de Palheira Gardens bezochten is daarom gering. Dit uitgangspunt is trouwens niet dogmatisch gehanteerd want niet is altijd duidelijk wat wel en geen tuin is en verwildering treedt gemakkelijk op. Bovendien hebben we opvallende en regelmatig voorkomende bomen, struiken, planten in bebouwde omgeving ook genoteerd. De Strelitzia, Hibiscus, Spathodea enz. mochten o.i. niet ontbreken.
In de lijst is per soort met een kruisje aangegeven op welke excursie we hem hebben gezien. Ontbreken van een kruisje betekent niet dat hij niet gezien is. Er is namelijk, uiteraard, niet gepoogd te inventariseren, en zeker algemene soorten zijn niet elke keer genoteerd. Een vage indicatie van de plek van waarneming lijkt ons toch nuttig omdat de milieus die we bezochten sterk kunnen verschillen. De vochtige laurierbossen, laurisilvobossen (excursie 4, 7, 9, 12) die vooral op hoogtes van 700-1400m voorkomen, vertonen een heel andere vegetatie dan de open, laagliggende rotsen van het oostpunt (excursie 3) of de hoogvlakte rond ons hotel (excursie 6), onze tweede verblijfplaats. De grootste soortenrijkdom treffen we aan op het oostpunt van het eiland (excursie 3); daar staat ook veel in bloei. Dat is in het algemeen zo aan laaggelegen zuidelijke plaatsen van het eiland.

Wat zijn bijzondere vondsten? Het is moeilijk daarin een keuze te maken. Erg leuk vind ik het piepkleine crocusje Romulea columnae dat uiteindelijk door Sjef van Beek op naam wordt gebracht en het zeer bijzondere gras Lamarckia aurora dat Sjef in Nederland heeft kunnen benoemen (de soort is recent ook in Nederland gevonden). Heel prachtig waren natuurlijk de bloeiende Echiums nervosum en de IJsbloemen (Mesembryanthemum crystallinum) die bezet leken met ijskristallen. Niet te vergeten ook de wanden die zijn behangen met tapijten van Ageratina adenophora. Kortom, we hebben genoten.

Exc.	Datum	Maand	Locatie	Gelopen, km	Wandelhoogte, m, ongeveer	Opmerkingen
1	30	maart	Levada do Castelejo	10	240-340	
2	31	maart	Funchal en botanische tuin			
3	1	april	Oostpunt: Ponta de São Lourenço	6.5	30-110	
4	2	april	Levada do Furado	11	620-880	
5	3	april	Onderweg naar Pico da Urze			
6	3	april	Omgeving Pico da Urze		1350	
7	4	april	Levada da Risco en das 25 Fontes	10	1000-1100	
8	5	april	(Porto Moniz en) Levada da Janella	10	420-470	betreft levada
9	6	april	Levada do Norte	2.4	1000	zonder tunnel
10	6	april	Levada do Paul	5.5	1340	
11	7	april	Palheiro Gardens; Ribeiro Brava			
12	8	april	Levada de Prazeres	15	650	
13	8	april	Westpunt			

Gebruikte boekwerken voor de plantenlijst:

Madeira, Plants and Flowers, Antonio da Costa en Luis de O. Franquinho 7e editie, 1983 Uitgave Francisco Ribeiro	Plantas da Ponta de São Lourenço João Paulo, Rosa Pires, Susana Fontinha Tiques e Manias Funchal, 2008
Flora endemica da Madeira Roberto Jardim en David Francesco 1e druk, 2000 Muchia Publicacoes	Madeira A Botanical Melting Pot. Susanne Lips Edition 2006 Oliver Breda Verlag, Duisburg
Exkursionsflora für die Kanarischen Inseln Adalbert Hohenester en Walter Welss 1e druk 1993 Eugen Ulmer Verlag	En verder Nederlandse en Middellandse-Zeeflora's

PLANTEN MADEIRA; WAARGENOMEN IN DE PERIODE
30 maart-8 april 2011,

Familie	Soort	Nederlandse naam	Engelse naam	Excursie												Opmerkingen
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13	
Aceraceae																
	Acer pseudoplatanus	Gewone esdoorn	Sycamore				x									
Agavaceae																
	Dracaena draco	Drakenbloedboom	Dragon tree	x												boom
Aizoaceae																
	Aizoon canariense					x										
	Carpobrotus edulis	Hottentotvijg	Hottentot Fig											x	x	
	Mesembryanthemum crystallinum	Ijsplantje	Crystalline Ice Plant			x										
	Mesembryanthemum nodiflorum					x										
	Tetragonia tetragonioides		New Zealand Spinach			x										
Amaranthaceae																
	Achyranthes sicula		Burweed/Chaff-flower			x										
	Beta vulgaris ssp. maritima	Strandbiet	Sea Beet												x	

Annonaceae																
	Annona cherimola	Cherimoya	Custard Apple tree	x												
Apiaceae																
	Berula erecta	Kleine watereppe										x				
	Crithmum maritimum	Zeevenkel	Rock Samphire			x										
	Melanoselinum decipiens	Zwarte peterselie	Black Parsley									x				endeem
	Oenanthe pteridifolia		Madeira Water Dropwort									x				
Apocynaceae																
	Vinca major	Grote maagdepalm	Greater Periwinkle	x												
Araceae																
	Arum esculentum	Yamswortel	Elephant's Ear; Taro Root							x						
Araliaceae																
	Hedera helix	Klimop	Common Ivy	x			x									
Araucariaceae																
	Araucaria heterophylla	Kamerden	Norfolk Island Pine								x					
Aspleniaceae																
	Asplenium hemionitis	soort streepvaren		x												varen
	Asplenium monanthes		Maidenhair Spleenwort	x												varen
	Asplenium ruta-muraria	Muurvaren	Wall-rue				x									
	Asplenium trichomanes	Steenbreekvaren	Maidenhair Spleenwort						x							varen
Asteraceae																
	Ageratina adenophora		Crofton weed	x												
	Andryala glandulosa					x										
	Argyranthemum pinnatifidum	Madeiramargriet; Struikmargriet		x		x										endeem
	Bidens pilosa		Spanish Needle	x												
	Calendula arvensis	Akkergoudsbloem	Field Marigold			x										

	Cynara cardunculus	Kardoen	Globe Artichoke			x										
	Erigeron karvinskianus		New-Holland Daisy/Bony-tip fleabane	x												
	Galactites tomentosa		Milk Thistle	x		x										
	Galinsoga quadriradiata	Harig knopkruid	Shaggy-soldier	x				x								
	Glebionis segetum	Gele ganzebloem	Corn Marigold												x	
	Gnaphalium uliginosum	Moerasdroogbloem	Marsh Cudweed								x					
	Helichrysum devium					x										endeem
	Hypochaeris radicata	Gewoon biggekruid	Cat's-ear	x			x									
	Jacobaea vulgaris	Jakobskruiskruid	Common Ragwort								x					
	Lactuca serriola	Kompassla	Prickly Lettuce											x		
	Lapsana communis	Akkerkool	Nipplewort	x										x		
	Pericallis aurita	Madeira cineraria	Madeira Cineraria							x						endeem;abeelachtig blad
	Picris echioides	Dubbelkelk	Bristly Oxtongue			x										
	Silybum marianum	Mariadistel	Milk Thistle			x										
	Sonchus asper	Gekroesde melkdistel	Prickly Sowthistle	x												
	Sonchus fruticosus	Reuzen melkdistel	Giant Sowthistle							x						endeem
	Sonchus oleraceus	Gewone melkdistel	Smooth Sowthistle	x												
	Sonchus ustulatus	Madeira melkdistel	Madeira Sowthistle			x										endeem
	Taraxacum officinale	Paardebloem	Dandelion									x				
	Tolpis succulenta					x										
Berberidaceae																
	Epimedium spec.	Epimedium					x									
Bignoniaceae																
	Kigelia africana	Worsteboom	Sausage Tree		x											boom

	Spathodea campanulata	Spuitjesboom	African Tulip Tree		x											boom
	Tecomaria capensis		Cape Honeysuckle	x												
Blechnaceae																
	Blechnum spicant	Dubbelloof	Hard-fern				x									
	Woodwardia radicans		Chain fern				x									
Boraginaceae																
	Borago officinalis	Komkommerkruid; Bernagie	Borage											x		
	Echium lycopsis		Purple Viper's Bugloss	x												
	Echium nervosum		Pride of Tenerife		x	x										endeem
	Echium plantagineum		Purple Viper's Bugloss			x										
Brassicaceae																
	Arabidopsis thaliana	Zandraket	Thale Cress						x							
	Arabis alpina	Scheefkelk spec.	Alpine Rock-cress							x						
	Arabis caucasica	Randjesbloem; Rijstebrij	Garden Arabis							x		x				
	Capsella bursa-pastoris	Herderstasje	Shepherd's-purse								x					
	Cardamine flexuosa	Bosveldkers	Wavy Bitter-cress								x					
	Cardamine hirsuta	Kleine veldkers	Hairy Bitter-cress							x						
	Coronopus didymus	Kleine varkenskers	Lesser Swine-cress												x	
	Eruca vesicaria	Zwaardherik	Garden Rocket	x			x									
	Erysimum mutabile		Wall Flower									x				
	Matthiola maderensis	Madeira violier		x	x											endeem
	Nasturtium officinale	Witte waterkers	Water-cress								x					
	Sisymbrium officinale	Gewone raket	Hedge Mustard	x												
	Teesdalia nudicaulis	Klein tasjeskruid	Shepherd's Cress			x			x				x			

Cactaceae																
	Opuntia tuna	Schijfcactus	Prickly Pear	x												
Cannaceae																
	Canna spec.	Indisch bloemriet	Indian Shot	x							x					
Caryophyllaceae																
	Arenaria serpyllifolia	Zandmuur	Thyme-leaved Sandwort										x			
	Cerastium fontanum	Gewone hoornbloem	Common Mouse-ear					x								
	Cerastium glomeratum	Kluwenhoornbloem	Sticky Mouse-ear									x				
	Polycarpon tetraphyllum	Kransmuur	Four-leaved Allseed	x												
	Silene gallica	Franse silene	Small-flowered Catchfly	x		x										
	Silene vulgaris (uniflora?)	Blaassilene	Bladder (Sea?) Campion			x					x					
	Spergula arvensis	Gewone spurrie														
Chenopodiaceae																
	Chenopodium murale	Muurganzevoet	Nettle-leaved Goosefoot			x										
	Suaeda vera		Shrubby Sea-blite			x										
Clethraceae																
	Clethra arborea	Lelietjes-van dalenboom	Lily-of-the-valley Tree				x					x				endeem
Commelinaceae																
	Tradescantia spec.	Eendagsbloem					x									
Convolvulaceae																
	Convolvulus althaeoides	Mediterrane winde	Mallow Bindweed			x										
Crassulaceae																
	Aeonium glandulosum		Disc Houseleek	x	x											endeem
	Aeonium glutinosum															endeem
	Aichryson divaricatum		Madeira Stonecrop										x			endeem; spatelvormige bldrn

	Crassula multicava			x												
	Sempervivum spec.	Huislook		x												
	Umbilicus rupestris	Rotsnavelkruid	Navelwort	x												
Cupressaceae																
	Cryptomeria japonica	Japanse cipres	Japanese Red-cedar				x									
	Juniperus spec.	Jeneverbes								x						
Cyatheaceae																
	Sphaeropteris cooperi	Boomvaren	Australian Tree Fern	x												boom
Cyperaceae																
	Carex divulsa	Groene bermzegge	Grey Sedge								x					
Davalliaceae																
	Davallia canariensis		Deersfoot Fern		x											varen
Dennstedtiaceae																
	Pteridium aquilinum	Adelaarsvaren	Bracken	x												varen
Dioscoreaceae																
	Colocasia esculenta	Yam/Olifantsoor	Taro root	x												
Dryopteridaceae																
	Cyrtomium falcatum	IJzervaren	House Holly-fern		x											varen
	Polystichum falcinellum	Madeira stekelvaren								x						endeem, varen
	Polystichum setiferum	Zachte naaldvaren	Soft Shield-fern	x												varen
Equisetaceae																
	Equisetum arvense	Heermoes	Field Horsetail										x			
	Equisetum telmateia	Reuzenpaardestaart	Great Horsetail	x												
Ericaceae																
	Erica arborea	Boomheide	Tree Heath				x									
	Rhododendron arboreum		Flame tree	x												

	Vaccinium padifolium		Madeira Bilberry				x									endeem
Euphorbiaceae																
	Euphorbia helioscopia	Kroontjeskruid	Sun Spurge												x	
	Euphorbia mellifera		Melliferous Spurge				x			x						
	Euphorbia peplus	Tuinwolfsmelk	Petty Spurge	x												
	Euphorbia pulcherrima	Kerstster	Poinsettia	x												
Fabaceae																
	Astragalus pelecinus					x										
	Lotus glaucus		Bird's Foot Trefoil			x										
	Lotus pedunculatus	Moerasrolklaver	Greater Bird's-foot-trefoil												x	
	Medicago arabica	Gevlekte rupsklaver	Spotted Medick												x	
	Medicago laciniata		Tattered Medick	x												
	Medicago lupulina	Hopklaver	Black Medick												x	
	Medicago orbicularis		Large Disk Medick												x	
	Melilotus officinalis	Citroengele honingklaver	Ribbed Melilot	x												
	Ornithopus compressus	Geel vogelpootje	Yellow Serradella												x	
	Psoralea bituminosa	Pekklaver	Pitch Trefoil		x											
	Retama monosperma		White Broom; Bridal Veil Broom										x			
	Spartium junceum	Spaanse brem	Spanish Broom					x					x			
	Trifolium angustifolium		Narrow-(leaved) Clover			x										
	Trifolium campestre	Liggende klaver	Hop Trefoil			x		x								
	Trifolium dubium	Kleine klaver	Lesse Trefoil							x						
	Trifolium repens	Witte klaver	White Clover											x		
	Ulex europaeus	Gaspeldoorn	Gorse	x												
	Vicia hirsuta	Ringelwikke	Hairy Tare	x				x								

	Vicia sativa	Smalle wikke	Common Vetch					x								
	Vicia tetrasperma	Vierzadige wikke	Smooth Tare					x								
Fagaceae																
	Castanea sativa	Tamme kastanje	Sweet Chestnut	x					x							boom
Geraniaceae																
	Erodium cicutarium	Gewone reigersbek	Common Stork's-bill						x							
	Geranium dissectum	Slipbladige ooievaarsbek	Cut-leaved Crane's-bill	x												
	Geranium maderense		Giant Herb-Robert		x											
	Geranium molle	Zachte ooievaarsbek	Dove's-foot Crane's-bill											x		
	Geranium palmatum		Anemone-leaved Storck's-bill							x						endeem
	Geranium robertianum	Robertskruid	Herb-Robert	x												
	Geranium rotundifolium	Ronde ooievaarsbek	Round-leaved Crane's-bill	x											x	
Hydrangeaceae																
	Hydrangea macrophylla	Gewone hortensia	Hydrangea	x			x									
Iridaceae																
	Crocosmia × crocosmiiflora	Montbretia	Montbretia	x												
	Romulea columnae var. immaculata		Sand Crocus						x		x		x			kleine crocus
Lamiaceae																
	Origanum vulgare	Wilde marjolein	Wild Marjoram					x								
	Prunella vulgaris	Brunel	Selfheal	x												
	Rosmarinus officinalis	Rozemarijn	Rosemary					x								
	Stachys arvensis	Akkerandoorn	Field Woundwort		x											
	Stachys ocymastrum		Italian Hedgenettle			x										
Lauraceae																
	Bougainvillea brasiliensis	Bougainville		x												

	Laurus azorica	Laurierboom	Laurel				x									
	Laurus novocanariensis									x						
	Persea americana	Avocado		x												
Liliaceae																
	Agapanthus praecox	Afrikaanse lelie	African Lily	x												
	Allium triquetrum	Driekantige look	Three-cornered Garlic	x												
	Crinum spec.	Haaklelie		x												
	Kniphofia uvaria	Vuurpijl; Fakkellelie	Torch Lily; Red Hot Poke									x				
	Ruscus streptophyllus		Butcher's broom				x									endeem;bloem onderz. blad
	Semele androgyna	Climbing Butcher's Broom														bloemen aan de rand van de "bladeren"
Linaceae																
	Linum usitatissimum	Vlas	Flax	x												
Malvaceae																
	Abutilon grandifolium	Abutilon	Velvet Leaf	x												
	Hibiscus spec.	Hibiscus	Hibiscus	x												
	Malva sylvestris	Groot kaasjeskruid	Common Mallow												x	
Moraceae																
	Ficus carica	Vijg	Fig	x												boom
Musaceae																
	Strelitzia reginae	Paradijsvogelbloem	Bird of paradise	x												
Myrtaceae																
	Callistemon spec.	Lampepoetser	Bottlebrush	x						x						
	Eucalyptus globulus	Blauwe gomboom	Blue Gum Tree							x						
Onagraceae																
	Fuchsia spec.	Fuchsia	Fuchsia	x										x		

Orchidaceae																
	Gennaria diphylla		Gennaria	x												
Orobanchaceae																
	Orobanche spec.	Bremraap				x										
Oxalidaceae																
	Oxalis corniculata	Gehoornde klaverzuring	Procumbent Yellow-sorrel	x												
	Oxalis pes-caprae	Knikkende klaverzuring	Cape Sorrel/Bermuda-buttercup	x												
	Oxalis purpurea	Paarse klaverzuring	Red flowering Sorrel	x												
	Oxalis stricta	Stijve klaverzuring	Upright Yellow-sorrel								x					
Papaveraceae																
	Chelidonium majus	Stinkende gouwe	Greater Celandine	x								x				
	Fumaria muralis	Middelste duivekervel	Common Ramping-fumitory						x							
	Papaver dubium	Kleine klaproos	Long-headed Poppy								x					
Passifloraceae																
	Passiflora antioquiensis	Rode passiebloem	Red Passionflower	x												
	Passiflora edulis	Passiebloem	Passionflower	x												
	Passiflora x exoniensis	Passiebloem	Passionflower	x												
Pinaceae																
	Cedrus deodare	Himalaya ceder	Himalayan Cedar									x				
	Pinus canariensis	Canarische den							x							
	Pinus pinaster	Zeeden	Maritime Pine											x		
Plantaginaceae																
	Plantago coronopus	Hertshoornweegbree				x										
Poaceae																
	Anthoxanthum odoratum	Reukgras	Sweet Vernal-grass						x							

	Arundo donax	Pijlriet/Reuzenriet	Giant Reed	x												
	Avena sterilis	Wilde haver	Winter Wild-oat											x		
	Briza spec.	Trilgras	Quaking-grass	x												
	Hordeum murinum	Kruipertje	Wall Barley			x										
	Hyparrhenia hirta	Vingergras spec.	Beard Grass	x												
	Lagurus ovatus	Hazestaart	Hare's-tail			x										
	Lamarckia aurea	Pluimstaartje	Golden Dog's-tail												x	
	Phleum arenarium	Zanddoddegras	Sand Cat's-tail												x	
	Poa annua	Straatgras	Annual Meadowgrass	x												
	Saccharum officinarum	Suikerriet	Sugarcane	x												
Polygonaceae																
	Fallopia convolvulus	Zwaluwtong	Black-bindweed		x											
	Persicaria capitata	Kogelduizendknoop	Garden Knotweed	x												
	Rumex acetosella	Schapezuring	Sheep's Sorrel							x						
	Rumex bucephalophorus		Horned Dock						x							endeem?
	Rumex maderensis		Madeira Sorrel						x							
	Rumex obtusifolius	Ridderzuring	Broad-leaved Dock							x						
	Rumex scutatus	Spaanse zuring	French Sorrel	x												
Polypodiaceae																
	Polypodium vulgare	Gewone eikvaren	Polypody	x												varen
Primulaceae																
	Anagallis arvensis s arvensis	Rood guichelheil	Scarlet Pimpernel	x												
	Anagallis arvensis s foemina	Blauw guichelheil	Blue Pimpernel	x												
Pteridaceae																
	Adiantum reniforme	Niervaren	Kidney-leaved fern	x												varen
Ranunculaceae																

	Ranunculus muricatus		Rough-fruited Buttercup	x					x							
	Ranunculus repens	Kruipende boterbloem	Creeping buttercup				x									
Resedaceae																
	Reseda lutea	Wilde reseda	Wild Mignonette												x	
Rosaceae																
	Aphanes australis	Kleine leeuweklauw	Slender Parsley-piert						x							
	Eriobotrya japonica	Japanse (wol)mispel;Neffel	Japanese Loquat								x	x				
	Fragaria vesca	Bosaardbei	Wild Strawberry				x									
Rubiaceae																
	Phyllis nobla		Noble Hare's Ear			x										
	Sherardia arvensis	Blauw walstro	Field Madder	x					x							
Rutaceae																
	Ruta chalepensis		African Rue/Fringed Rue/Egyptian Rue			x										
Salicaceae																
	Salix viminalis	Katwilg	Osier						x							
Saxifragaceae																
	Saxifraga maderensis	Madeira steenbreek	Madeira Saxifrage								x					endeem
Scrophulariaceae																
	Chaenorhinum minus	Kleine leeuwebek	Small Toadflax			x										
	Cymbalaria muralis	Muurleeuwebek	Ivy-leaved Toadflax	x							x					
	Digitalis purpurea	Vingerhoedskruid	Foxglove	x												
	Misopates orontium	Akkerleeuwebek	Weasel's Snout	x											x	
	Sibthorpia peregrina		Madeira Moneywort	x												endeem
	Veronica anagallis-aquatica	Blauwe waterereprijs	Blue Water-speedwell						x							
	Veronica arvensis	Veldereprijs	Wall Speedwell								x					

	Veronica chamaedrys	Gewone ereprijs	Germander Speedwell	x												
	Veronica serpyllifolia	Tijmereprijs	Thyme-leaved Speedwell								x					
Selaginellaceae																
	Selaginella spec.			x												mosvaren
Solanaceae																
	Datura stramonium	Doornappel	Thorn-apple			x										
	Hyoscyamus niger	Bilzekruid	Henbane								x					
	Physalis alkekengi	Lampionplant	Japanese-lantern											x		
	Solanum erianthum		Mauritius Nightshade								x					
	Solanum linnaeanum		Devil's Apple			x										
	Solanum nigrum	Zwarte nachtschade	Black Nightshade	x										x		
Tropaeolaceae																
	Tropaeolum majus	Oost-Indische kers	Nasturtium	x												
Urticaceae																
	Parietaria judaica	Klein glaskruid	Pellitory-of-the-wall		x											
	Soleirolia soleirolii	Slaapkamergeluk	Mind-your-own-business				x									
Valerianaceae																
	Valeriana dioica	Kleine valeriaan	Marsh Valerian						x							
	Valerianella spec.	Veldsla	Cornsalad	x												
Violaceae																
	Viola odorata	Maarts viooltje	Sweet Violet	x												
	Viola riviniana	Bleeksporig bosviooltje	Common Dog-violet					x					x			

Datum van waarneming in 2011		30-mrt	31-mrt	1-apr	2-apr	3-apr	4-apr	5-apr	6-apr	7-apr	8-apr	9-apr				
Waargenomen vogels																
nederlands	wetenschappelijk															
Muskuseend	Cairina moschata									v						
Wilde eend	Anas platyrhynchus									v						
Patrijs sp.	Alectoris sp.(barbara?)										v					
Kwartel	Coturnix coturnix			h												
Aalscholver	Phalacrocorax carbo									v						
Kleine zilverreiger	Egretta garzetta			v	v											
Blauwe reiger	\		v							v						
Arendbuizerd	Buteo rufinus					v					v					
Buizerd	Buteo buteo		v	v	v	v		v	v							
Sperwer	Accipiter nisus					v			v							
Torenvalk	Falco tinnunculus	v	v	v		v	v		v	v	v					
Steenloper	Arenaria interpres			v						2ex						
Regenwulp	Numenius phaeopus			v								v				
Geelpootmeeuw	Larus michahellis atlantis	v	v	v		v	v	v	v	v	v					
Lachstern	Gelochelidon nilotica					v	v									
Visdief	Sterna hirundo							v								
Rotsduif	Columba livia	v	v	v	v	v	v	v			v					
Trocazduif	Columba trocaz					ca.7ex	2x2ex									
Vale gierzwaluw	Apus pallidus		v		v		v									
Madeiragierzwaluw	Apus unicolor							v		v						
Boerenzwaluw	Hirundo rustica										v					

Huiszwaluw	Delichon urbicum										v	
Berthelots Pieper	Anthus berthelotii			v		v					v	
Gele Kwikstaart	Motacilla flava	v										
Grote Gele Kwikstaart	Motacilla cinerea		v			v	v		v	2ex	2ex	
Roodborst	Erithacus rubecula	v	v		h	h	h		v	v	h	
Roodstaart sp.	Phoenicurus (phoenicur?)										v	
Merel	Turdus merula	v	v	v	v	v			v	v	v	v
Zwartkop	Sylvia atricapilla	v	v		h	v		v		v	v	
Brilgrasmus	Sylvia conspicillata								v			
Madeiragoudhaan	Regulus madeirensis	v	v		v	v	v	v	v	v	v	
Spaanse Mus	Passer hispaniolensis			v								
Madeiravink	Fringilla coelebs madeir.		v	v	v		ca.50ex					
Kanarie	Serinus canaria	v	v	v	v	v		v		v	v	

Waargenomen Vogels: Opmerkingen bij de Tabel Henk Dries

Muskuseend Bij het zoeken naar de wetenschappelijke naam voor deze eend in Madge & Burn vond ik Biziura lobata (plaat 16). Maar een foto genomen door Henk Dommerholt vertoonde een heel ander beest. Iets gelijkender was Muscovy duck, Cairina moschata (plaat 18), zeker de gedomesticeerde vorm (tekst op pag 184) kan bont of wit zijn en de man heeft ook wratjes op de naakte kop, die wel roodachtig is evenals de poten. Mijn engels woordenboek vermeldt dat ook Muscovy duck muskuseend genoemd wordt. Hij moet hier wel uitgezet /ontsnapt zijn; dat beest leeft in tropisch woud, meren en moerassen in Midden Amerika en het noord-westelijk deel van zuid Amerika.

Wilde eend In tabel 7,blz 142 (Sziemer) wordt deze eend vermeld als occasional: in het seizoen, maar slechts na ongewone weers-omstandigheden.

Patrijs sp. Sziemer vermeldt de soort, ingevoerd op Madeira, met de naam Alectoris rufa hispanica , Red-legged partridge. Svensson et al. vemelden echter, dat niet A. rufa (Rode patrijs) maar A.barbara, (Barbarijse p.)op Madeira is uitgezet. Cramp et al. vermelden dat ze beiden zijn uitgezet maar dat A. barbara uitgestorven is. De door Martien waargenomen vogel vloog te snel weg om goed bekeken te worden. De twee soorten lijken heel veel op elkaar.

Kwartel Sziemer geeft twee ondersoorten als mogelijk n.l. Coturnix c. coturnix en C.c.confusa. C.coturnix is de grootste ook in Europa.

Kleine zilverreiger Sziemer noemt hem frequent, dit is: komt voor gedurende het hele jaar en/of verblijft gedurende lange perioden.

Arendbuizerd Dit was kennelijk een heel bijzondere waarneming van Dommerholt en Dries; Sziemer vermeldt hem helemaal niet.

Buizerd Twee ondersoorten mogelijk: Buteo b. buteo of B. b. harterti, aldus Sziemer. Cramp vindt ze hetzelfde.

Sperwer Sziemer vermeldt aanwezigheid op Madeira van Accipiter nisus granti. Volgens Ferguson-Lees is A.n.granti gemiddeld kleiner, van oven iets donkerder en van onderen zwaarder gestreept dan onze A.n. nisus

Geelpootmeeuw De groep grote witkoppige meeuwen bleek veel complexer te zijn dan voorheen werd aangenomen. Cachinnans, ook een geelpootmeeuw, maar een die in de winter een egaal witte kop houdt, broedt in oost-Europa en centraal-Azië. Michahellis broedt rond de Middelandse Zee en ook op de Atlantische eilanden; alleen zijn de Atlantische kleiner dan de Middelandse.

Lachstern Sziemer vermeldt deze stern niet.

Rotsduif Sziemer vermeldt de ondersoort Columba livia atlantis. Cramp kent atlantis niet en zet C. l. livia tot op de Canarias.

Trocazduif Een echte endemische soort op Madeira. Sziemer besteedt er drie pagina's aan.

Vale gierzwaluw Volgens Sziemer de ondersoort brehmorum, tot 5% groter dan de nominaat.

Madeiragierzwaluw Deze vogel is eigenlijk een endeem van Macaronesië. Hij heeft geen Nederlansde naam maar zou bijvoorbeeld gewoon, effen of eenkleurig genoemd kunnen worden (unicolor!).

Boeren- en Huiszwaluw
"Occasional"volgens Sziemer (zie Wilde eend).

Gele kwikstaart Sziemer vermeldt geen Gele maar wel "occasional" de Witte kwikst. Motacilla alba.

Grote gele kwikstaart
Sziemer noemt de ondersoort Motacilla cinerea schmitzi+ deze heeft meer een bruinige dan een grijzige (cinerea) rug.

Roodborst	Sziemer meldt hem als (Madeiran) Robin, (Madeiran) Redbreast, Erithacus r. rubecula, of E.r.microrhynchus. Plaatjes in Cramp vertonen nauwelijks een verschil.
Roodstaart sp.	Ik heb de vogel, die van mij weg vloog, net lang genoeg waargenomen om de rossige staart te zien;de bruinige rug deed me denken aan een vrouwtje gekraagde of zwarte roodstaart.Sziemer vermeldt alleen de Gekraagde roodstaart,Phoenicurus phoenicurus en wel als occasional.
Merel	Sziemer vemeldt Turdus merula cabrerea; de snavel is iets langer en het vrouwtje een beetje donkerder dan bij de Europese merels.
Zwartkop	Op Madeira leeft Sylvia atricapilla heineken of S.a.obscura aldus Sziemer. Cramp schrijft niet over obscura, maar beschrijft en tekent heineken als duidelijk donkerder en kleiner dan de nominaat-vorm.
Brilgrasmus	Sylvia conspicillata orbitalis of bella. Cramp geeft c.bella als endeem ondersoort van Madeira. S.c.orbitalis is aanmerkelijk donkerder dan de nominaat-vorm; bella zit wat dat betreft tussen die twee in.
Madeira goudhaan	Sziemer en ook Cramp vermelden deze endeem als ondersoort van de Vuurgoudhaan; Regulus ignicapilus madeirensis. Maar Svensson maakt er een endemische soort van: Regulus madeirensis. Hij toont dan ook tussen Goudhaan en Vuurgoudhaan in, produceert andere geluiden en is ook nog genetisch verschillend.
Spaanse mus	Volgens Cramp ingevoerd op Madeira, de ondersoort Passer h. hispaniolensis. Wij hebben ze als 1 april-grap gezien in ’n palm. Sziemer vermeldt er alleen iets over in Animal Life op Porto Santo. Ze kwamen pas in de eerste helft van de vorige eeuw op Madeira, maar ze zijn daar afgenomen in aantal, mogelijk door bestrijdings-middelen in de landbouw.
Kanarie	Een endeem van Macaronesië.

<u>Literatuur:</u>

Cramp e.a. *Handbook of the Birds of Europa, the Middle East and North Africa, Oxford University Press, 9 vol., 1982 (reprint vol. 1+2) -1994.*

Ferguson-Lees *Raptors of the World. Helm Identification Guides, Helm 2001.*

Madge S. and Burn H Wildfowl; An Identification Guide to the Ducks, Geese and Swans of the World. reprint, Helm 1989.

Svensson L. e.a. *ANWB Vogelgids van Europa. ANWB Media,4e, geheel herziene druk 2010.*

Sziemer. P. *Madeira’s Natural History in a Nutshel. F.Ribeiro & Filhos,Lda, 2nd edition/ 2010.*

PS Biziura lobata heeft een snavel die even breed als lang is De man heeft daar onder een enorme lob. Zijn staart is als van de Stekelstaart-eend. Vooral in de broedtijd verspreidt hij een sterke muskus reuk uit de vetklier op zijn rug.

Datum van waarneming in 2011		30-mrt	31-mrt	1-apr	2-apr	3-apr	4-apr	5-apr	6-apr	7-apr	8-apr
Waargenomen dagvlinders											
nederlands	wetenschappelijk										
Klein koolwitje	Pieris rapae	v	v	v			v				v
"Madeira citroenvlinder"	Gonepterix maderensis		v					v			
Oranje lucernevlinder	Colias croceus	v		v		v					v
Kleine vuurvlinder	Lycaena phlaeas								v		
	phlaeoides										
Atalanta	Vanessa atalanta		?	?			v				
Atalanta sp.	Vanessa vulcania		?	?							
Zuidelijk bont zandoogje	Pararge a aegeria	v	v			v	v		v		v
Madeira bont zandoogje	Parerge xiphia							2ex	v	v	v
Monarchvlinder	Danaus plexippus						v				
Waargenomen libelle											
Heidelibel sp.	Sympetrum nigrifemur		v					foto			
	of S.fonscolombei										
Opmerkingen	1.van Gonepterix maderensis zijn foto's gebruikt voor vaststelling van de soort										
	2.Colias werd als geslacht in het veld vastgesteld; croceus is als soortnaam omdat Peter Sziemer geen andere Colias vermeldt.										
	3.voor L.phlaeas zie opmerking 1.										
	4.doordat de Vanessa veraf was en te snel bewoog kon de soort op dagen met ?						niet vastgesteld woeden. Bovendien wisten de				
	waarnemers toen nog niet van het bestaan van V.vulcania af.										
	5.er kunnen op Madeira regematig drie soorten libelle gezien worden (PS pag 113						);een is de Grote keizerlibel, Anax imperator,				
	die stond beslist niet op de foto; S.nigrifemur en S.fonscolombei lijken erg veel op elkaar.										

Toevallige waarnemingen Henk Dries

Zoogdieren:

Rat, zwarte (Rattus rattus) of bruine (Rattus norvegicus)
Op 1 en op 3 april werd een dood exemplaar gezien. Ratten zijn op Madeira onopzettelijk ingevoerd; ze worden geregeld met gif bestreden, dit is natuurlijk ook gevaarlijk voor andere dieren.

Reptielen, amfibieën en vissen:

Madeira muurhagedis (Teira digesii dugesii)
Alleen op dagen zonder bezoek aan geschikte biotoop of dagen met te koud weer werden geen hagedissen waargenomen. Hun voorouders arriveerden ca. 10 miljoen jaar geleden, via Porto Santo, dat eerder dan Madeira ontstond; de voorouder was de Marokkaanse rotshagedis (Teira persopicillata)
Iberische meerkikker (Rana perezi)
De Iberische meerkikker werd voor zijn billetjes ingevoerd door de Conde de Carvarhal in 1834. Het beest werd gezien op 30 en 31 maart, gehoord op 3 april en gefotografeerd op 31 maart.
Forel, regenboog- (oncorhynchus mykiss) of bruine- (Salmo trutta f. Fario)
Oncorhynchus is ingevoerd uit Noord Amerika, Salmo waarschijnlijk uit Europa, beide vissoorten rond 1880 voor consumptie. Ze zijn in sommige levada's uitgezet, waar ze op 4 en 5 april gezien zijn.

Slakken:

Een naaktslak werd door uw rapporteur gezien en gefotografeerd op 30 maart in de badkamer van chalet 113 in Cabanas de Sao Jorge. Het bijzondere aan deze slak was dat de achterhelft doorschijnend bruin was met binnenin overlangs twee donkere strepen. Hij was ongeveer 6 cm. lang.
Slakken met huisjes werden op 8 april gezien in een open groepje op de betonnen rand van een levada. Ze leken het meest op de Spaanse eetbare (Otala lactea).

Informatie over al deze beesten komt uit Madeira's Natural History in a nutshell door Peter Sziemer, 2e editie 2010, hopelijk zonder de uitgeversrechten te breken.

Gebruikte boeken voor het verslag

Madeira's Natural History in a nutshell, Peter Sziemer, Francisco Ribeiro, Funchal, 2e druk, 2010	Tropische planten Jens G. Rohwer, uitgever Tirion Natuur, 2002
ANWB wandelgids Madeira Harald Pittrache, uitgever Janneke Verdonk 2009	Tropische vruchten, Dr. Bernd Nowak en Bettina Schulz, uitgever Tirion Natuur, 1999
ANWB extra Madeira, Ulli Langenbrinck en Sussanne Lipps, uitgever Marlies Ellenbroek, 6e druk 2010	